

Notitie stand van zaken duurzaamheid
december 2018.

Inleiding

In deze notitie beschrijven we de stand van zaken over de ontwikkelingen rond duurzaamheid in de gehandicaptensector. Het is een vervolg op ons eerdere artikel ter gelegenheid van de ALV in juni 2018 (bijlage 1) We maken via een link meteen verwijzingen naar eerdere artikelen hierover op de site van de VGN. In vier paragrafen gaan we in op:

- het vervolg op de Green Deal;
- het grotere kader: de Klimaattafels;
- de routekaarten;
- de rol van de VGN en de betrokkenheid van de leden.

Vervolg op de Green Deal

Op 10 oktober heeft de VGN de [Green Deal ondertekend](#). Daarna is door VWS een Regie- of Stuurgroep op bestuurlijk niveau ingesteld. Namens de VGN participeren Toine van der Pol als bestuurder en Frits Mul vanuit het bureau in deze Regiegroep. Het doel:

- het aangeven van de koers op weg naar duurzaamheid;
- het signaleren van knelpunten bij de voortgang van de Green Deal;
- het opstellen van de strategie: hoe pakken we duurzaamheid op landelijk niveau aan;
- het bewaken van de voortgang.

De Regiegroep kwam op 29 november voor het eerst bijeen.

De Klimaattafels

Het Kabinet hoopt dat er eind december 2018 nog een klimaatakkoord wordt gesloten aan de vijf zogenoemde Klimaattafels: voor Industrie, voor Landbouw, voor Elektriciteit, voor Mobiliteit en voor Gebouwde Omgeving. Meer over de tafels vindt u in de bijlage 'PPT ALV juni 2018'. Vanuit de zorgsectoren zit mw. Cathy van Beek aan de sectortafel Gebouwde Omgeving (GO), met als voorzitter dhr. Diederik Samsom. Zij heeft achtergronden verteld tijdens de [ALV van juni 2018](#).

Deze sectortafel GO kent meerdere subtafels, o.a. voor utiliteitsbouw (verduurzaming kantoorgebouwen) en voor wijkgerichte aanpak (verduurzaming woongebouwen). Voor de gehandicaptenzorg is daarmee de betrokkenheid bij de Klimaattafels wel voldoende geborgd, maar met name de (academische) ziekenhuizen hebben ook veel te maken met de besprekingen aan de tafel Industrie. Het Klimaatberaad kent geen eigen 'zorgtafel' en we moeten dus vaak op 'meerdere borden tegelijk schaken'. We hebben als zorgsectoren vanuit de sectortafel GO wel mee kunnen lezen en mee kunnen schrijven aan de conceptteksten voor het naderende klimaatakkoord, uiteraard voor zover het de zorgsector betreft.

Belangrijke punten die we daar ingebracht hebben: de 'beleidsdenkers' in Den Haag stellen wel heel hoge normen; is dat haalbaar? Hoe zit het dan met de financiering daarvan? En er worden allerlei plannen bedacht (vb.: de schuif bij de energiebelasting – verhoging voor gas, verlaging voor stroom), maar wat is het effect voor de burgers, voor zorgorganisaties en ook voor de zorgsector als geheel? Over al deze punten is er nog lang geen uitsluitsel en het overleg gaat door.

De maatschappelijke doelstelling van het Kabinet is nog steeds: 49% reductie van de CO₂-uitstoot in 2030 ten opzichte van 1990 en (zo goed als) volledige reductie in 2050. Volgens de één is dit onhaalbaar, de ander wil er zelfs nog een schepje bovenop; vanuit de zorgsectoren hameren we permanent op een nuchtere en realiseerbare aanpak. Of het klimaatakkoord eind december daadwerkelijk tot stand komt, zullen we afwachten.

De routekaarten

In onze bijeenkomsten van het 'platform duurzaamheid' hebben we meerdere malen gesproken over de zogenoemde routekaarten. Over deze term bestaat verwarring en onduidelijkheid. De analyse is als volgt.

We werken aan *twee sectorale, landelijke routekaarten voor de zorg*: één voor de langdurige zorg (lees: VGN, GGZ, ActiZ) en één voor de curatieve zorg (lees: NVZ en NFU). Als vijf zorgbranches werken we onder leiding van VWS en met TNO en met het Milieuplatform Zorg (MPZ) aan deze twee routekaarten. Ze moeten als het ware een foto bieden van het energiegebruik van de sectoren en van de mogelijkheden tot energiebesparing en verduurzaming bij verschillende scenario's (wat.. als we dit doen; wat.. als we dat doen). Daar horen dan financiële doorrekeningen bij. In de concepten die momenteel voorliggen, worden door TNO zes scenario's beschreven (de eindversie verwachten we rond mei 2019). Daaruit blijkt dat, zelfs al is de gehele sector vanaf 2030 voorzien van warmtepompen en al vindt vervangende nieuwbouw plaats na 20 jaar (financieel onrealistisch), dan nog wordt de Kabinetsdoelstelling van totale CO₂-reductie in 2050 niet gehaald (uiteraard ook hier: voor wat betreft het aandeel van de zorgsector). Dat zou slechts lukken met draconische maatregelen. De financiële doorrekeningen zijn nog niet klaar, maar we kunnen een flink politiek debat verwachten als de resultaten van de Klimaattafels dergelijke uitkomsten zullen laten zien.

Naast deze landelijke routekaarten werken we ook aan een *instrumentarium voor zorgorganisaties*. In de wandelgangen (van o.a. de Klimaattafels) wordt hiervoor ook de term routekaart gebruikt, maar dat wekt verwarring ten opzichte van de bovengenoemde routekaarten. We spreken in de zorgsector dan ook liever (met een knipoog) over het 'kookboek duurzaamheid voor instellingen'. We werken op dit moment met VWS, TNO en MPZ (en uiteraard met medewerking van deskundigen uit instellingen) aan een dergelijk instrumentarium met daarin een verwerking van de 'erkende maatregelenlijst (EML)' (met een terugverdientijd <5 jaar), zodat onze leden bij gebruik van dit instrument meteen voldoen aan de 'informatieplicht energiebesparende maatregelen' die per juli 2019 van kracht zal worden. Omdat we zonder de beschikbaarheid van een dergelijke tool grote administratieve lasten verwachten, hebben we in BOZ-verband een [brief aan de Tweede Kamer](#) geschreven, met als kernboodschap: wilt u bij de minister ruimere mogelijkheden voor de zorgsector bepleiten mbt de informatieplicht aan het bevoegd gezag dan we nu hebben per juli 2019?

Naast dit knelpunt van de informatieplicht is er in dit kader een tweede knelpunt: welke tussentijdse (streef)doelen op weg naar 2030 en 2050 moeten geformuleerd worden en door wie, hoe kun je dat dan slim monitoren en hoe vaak bouw je niet-vrijblijvende evaluatiemomenten in? De ministeries van BZK en EZK willen hierover scherp formuleren én laten handhaven. Dat willen wij (inclusief VWS) niet: er moet ruimte voor eigen instellingsbeleid blijven, financieel realistisch en met name gebruik makend van natuurlijke momenten in de vastgoedcyclus. Om die reden hebben we in BOZ-verband een 'brandbrief' aan de Directeur-Generaal van VWS, dhr. Bas van den Dungen geschreven (zie bijlage 3). Het heeft geholpen: BZK en EZK lijken nu toch (voorzichtig) wat in onze richting op te schuiven. Maar er is nog een hele weg te gaan, zeker eerst in 2019.

Rol VGN en betrokkenheid van de leden

We hebben in 2018 [tweemaal](#) een [platformbijeenkomst](#) gehouden (met presentaties van leden, van de Triodosbank en van de Bank Nederlandse Gemeenten). Ook waren Intrakoop en het Milieuplatform Zorg aanwezig. Voor een volgende bijeenkomst zijn we in gesprek met Urgenda om een bijdrage te leveren. We publiceren geregeld informerende artikelen voor de leden op de site (zie daarvoor onder thema's > vastgoed en wonen > duurzaamheid en energiebesparing). We bereiden momenteel met bureau Constantis een [leergang duurzaamheid](#) voor. En vertegenwoordigers van leden zijn betrokken bij de ontwikkeling van het instrumentarium voor verduurzaming van zorgorganisaties.

Inzet van de VGN is: een realistische normering, adequate financiering, voorlopig geen strenge handhaving van tussentijdse normen, maar geef instellingen de ruimte voor een eigen op maat gesneden verduurzamingsbeleid. De VGN zal niks traineren, maar hamert wel op een nuchtere (en ook intensieve!) aanpak: in 2022 kan echt nog niet alles verduurzaamd zijn, er is wel tijd nodig.

Utrecht, VGN
Frits Mul